

УПУТСТВО ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ О ПРИПРЕМИ И ФИНАНСИРАЊУ ИНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЈЕКТА У ОБЛАСТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

1. ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ФОРМИРАЊЕ ЛИСТЕ ИНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЈЕКТА

Одељење за управљање пројектима у оквиру Министарства животне средине, рударства и просторног планирања има надлежност да припрема стратешка и програмска документа за финансирање из фондова ЕУ у области животне средине, идентификује и предлаже пројекте, као и да координира активности припреме пројеката који се финансирају из фондова ЕУ, међународне помоћи и домаћих извора финансирања. Инфраструктурни пројекти су посебно значајни узимајући у обзир њихову финансијску вредност и комплексне процедуре за припрему планске и техничке документације коју је потребно обезбедити пре почетка изградње.

Подаци о стању животне средине у Републици Србији (РС) показују да недостају постројења за управљање комуналним и опасним отпадом, постројења за пречишћавање комуналних и индустријских отпадних вода, као и постројења за смањење загађења ваздуха у индустријском и енергетском сектору, што за последицу има прекомерно загађивање ваздуха, воде и земљишта. Циљ Одељење за управљање пројектима је да успостави механизам који ће омогућити унапређење инфраструктуре у области заштите животне средине апсорпцијом финансијских средстава билатералних донатора и ЕУ фондова, као и међународних финансијских институција и домаћих извора финансирања. Први корак ка том циљу је идентификација инфраструктурних пројеката по секторима, који су релевантни за заштиту животне средине.

У складу са циљевима дефинисаним у националним стратегијама и проценама Националне стратегије за апроксимацију (2011) и Националног програма заштите животне средине (2010), према којим су највећа улагања потребна у области управљања отпадом и управљања водама, Одељење за управљање пројектима је покренуло унапређење механизма идентификације потреба за инфраструктурним пројектима и њихову приоритизацију у два сектора: **управљање комуналним отпадом и третман отпадних вода**. Као трећа област од значаја за заштиту животне средине одређена је **ремедијација**, која ће такође допринети постизању циљева дефинисаних националним стратегијама. Ова област до сада није била третирана на адекватан начин, пре свега због јако великих неопходних улагања.

Због тога су за наведене секторе унапређени упитници у оквиру СЛАП ИС. Њихово попуњавање има за циљ идентификацију потреба за инфраструктурним улагањима и формирање листе пројеката, на основу развијене методологије за њихову приоритетизацију. Листа приоритетних пројеката, за које ће бити израђена документација, омогућиће успешније планирање и бољу координацију активности у процесу

обезбеђивања финансијских средстава потребних за изградњу инфраструктуре. Информације о статусу пројектне документације на основу попуњеног упитника омогућиће Одељењу за управљање пројектима да помогне локалној самоуправи у обезбеђивању финансијских средстава за израду недостајуће документације.

Инфраструктурни пројекти у оквиру наведених сектора би у наредном периоду такође били подржани кроз претприступни фонд ЕУ - ИПА, кроз компоненту Регионални развој. ИПА инструмент захтева да комплетна планска и техничка документација буде израђена и предата Европској комисији заједно са захтевом за одобравање финансијских средстава за одређени инфраструктурни пројекат. Такође, за одобравање средстава из програма помоћи других донатора и међународних финансијских институција, постоје слични захтеви за техничком документацијом, који поред обавезне, у складу са националним прописима РС захтевају и специфичну документацију. Узимајући у обзир да израда документације може да траје две до три године, неопходно је на време започети њену израду.

Пројекти ће се приоритетизовати на основу развијених критеријума, који су разврстани у следеће групе:

- **Заштита животне средине**, чији су поткритеријуми:
 - Утицаји на животну средину
 - Утицаји на здравље
 - Приоритет у заштити животне средине

- **Финансијски критеријум**, чији су поткритеријуми:
 - Инвестиција по становнику
 - Обезбеђена средства
 - Покривеност (повраћај) трошкова

- **Социо-економски критеријум**, чији су поткритеријуми:
 - Економска развијеност
 - Приступачност инвестиције
 - Ефикасност наплате комуналних услуга

- **Технички критеријум**, чији су поткритеријуми:
 - Потреба за инфраструктуром
 - Сложеност пројекта
 - Ризици на пројекту
 - Демонстрациони потенцијал

- **Институционални критеријум**, чији су поткритеријуми:
 - Регионални аспект
 - Власништво и надлежност над пројектом
 - Институционални капацитет оператера
 - Посвећеност општине/региона пројекту

Предлози пројеката у СЛАП ИС треба да буду у складу са релевантним циљевима дефинисаним националним стратегијама, као што су:

- Изградити регионалне центре за управљање отпадом у сваком региону према техничким и оперативним захтевима Директиве о депонијама 99/31/ЕЗ и одговарајућом домаћом законском регулативом
- Повећати проценат домаћинстава прикључених на јавну канализациону мрежу на 65% становника до 2019. године
- Обезбедити пречишћавање комуналних отпадних вода у насељима у којима постоји организовано снабдевање водом и које значајно утичу на непосредни реципијент и на квалитет вода у осетљивим зонама¹
- Обезбедити ревитализацију и нормално функционисање постојећих уређаја за пречишћавање отпадних вода насеља
- Санирати постојећа сметлишта која представљају највећи ризик по животну средину и локације „црних тачака” од историјског загађења опасним отпадом

У складу са тим, наводимо вам неке од примера могућих пројектних предлога који захтевају инфраструктурна улагања :

- Изградња преосталих регионалних санитарних депонија², као и контролисано затварање, санација и рекултивација постојећих локалних депонија и дивљих сметлишта
- Изградња трансфер станица и центара за сакупљање комуналног отпада
- Изградња и ревитализација инфраструктуре за одвођење отпадних вода
- Изградња постројења за примарно и секундарно пречишћавање отпадних вода
- Санација постојећих постројења за пречишћавање отпадних вода
- Ремедијација контаминираних локација (депоније, индустријске локације, итд)

Исправно попуњавање Упитника за секторе управљање комуналним отпадом и третман отпадних вода, подразумева одговоре на сва питања. Изузетно, упитник ће се третирати као исправно попуњен, и у случајевима када не постоје одговори на питања која су означена звездицом у одговарајућем упитнику, и то под следећим условима:

- Одговор на питање 2.4 није потребан уколико је пројекат регионалног карактера
- Одговор на питање 2.7 није обавезан уколико не постоји обезбеђен део средстава за финансирање
- Одговор на питање 2.11, није потребан уколико није израђена Студија оправданости са анализом трошкова и користи

Такође, исправно попуњавање Упитника захтева прилагање докумената који потврђују одговор и релевантност информација, у складу са инструкцијама датим уз

¹ Приоритет имају насеља преко 100.000 еквивалент становника, осим насеља која испуштају отпадне воде директно у велика водна тела (Дунав, Сава), где ће постројења за пречишћавање отпадних вода бити завршена после 2016. Године, и градови у осетљивим зонама (близина изворишта водоснабдевања)

² Према Националној стратегији управљања отпадом

питања. Уколико је један одређени документ извор података за одговоре на више питања, довољно је приложити га уз одговор на само једно питање.

За пројекте у области комуналног отпада обавезно је приложити кључне документе, уколико постоје, и то:

- Међуопштински споразум о регионалној сарадњи у управљању отпадом
- Оснивачке акте регионалних предузећа
- Документ о преносу инвестиционих права
- Локалне планове за управљање отпадом
- Регионални план управљања отпадом
- Делове израђене техничке документације (претходна студија оправданости/генерални пројекат/студија оправданости/идејни пројекат/анализа трошкова и користи (*Cost Benefit Analysis-CBA*))

За пројекте у области отпадних вода, уз попуњен Упитник неопходно је приложити следеће документе, уколико постоје:

- План управљања водама на водном подручју
- Локални еколошки акциони план
- Делове израђене техничке документације (претходна студија оправданости/генерални пројекат/студија оправданости/идејни пројекат/анализа трошкова и користи (*CBA*))

Специфичности везане за област ремедијације: Упитник за пројекте Ремедијације има за циљ да у првој фази идентификује све потенцијално контаминирани локације у Републици Србији. Локације су према типовима подељене на депоније/сметлишта, индустријско/комерцијалне локације и остале локације. У другој фази врши се процена ризика по животну средину и здравље људи на основу Методе за идентификацију потенцијално контаминираних локација која се заснива на Методи провере коју користи Аустријска агенција за животну средину. Локације за које се утврди да имају висок ниво потенцијалног загађења се додатно проверавају, и на основу одређених критеријума бирају оне које треба да буду приоритети за извођење пројеката ремедијације.

2. РЕГИСТРАЦИЈА ИНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЈЕКТА У СЛАП ИС

СЛАП ИС је информациони систем који представља базу података општинских инфраструктурних пројеката у Србији. СЛАП ИС одржава Стална конференција градова и општина - савез градова и општина Србије. Циљ СЛАП информационог система је да пружи адекватну помоћ локалним самоуправама и регионалним агенцијама при регистрацији и представљању инфраструктурних пројеката једне локалне самоуправе (општински инфраструктурни пројекти) или више локалних самоуправа (регионални инфраструктурни пројекти). Могућности СЛАП ИС су такве да све локалне самоуправе могу регистровати све инфраструктурне пројекте из своје надлежности. Општине и градови треба да према инструкцијама из дела 1 унесу/ажурирају – информације о инфраструктурним пројектима. Редовним ажурирањем података, кроз СЛАП ИС, прати се припрема пројекта за финансирање.

Пристап новом СЛАП ИС се врши преко следеће веб адресе: www.slap.skgo.org. Именовани СЛАП Координатори су овлашћена лица испред градова/општина или регионалних развојних агенција која уносе податке о пројектима у СЛАП ИС. Међутим, попуњавање СЛАП упитника захтева сарадњу и координацију са различитим службама и институцијама локалне самоуправе у складу са Инструкцијама које су наведене у упитнику. Једино пружањем одговора на обавезна питања и прилагањем пропратне документације, пројекат ће бити објављен односно видљив за потенцијалне финансијере. Међутим, за надлежно министарство пројекат ће бити видљив већ приликом прве регистрације.

Ажурирање постојећих пројеката у СЛАП ИС: Сви пројекти који су објављени у постојећем СЛАП ИС 2.0 су мигрирани у нове секторске упитнике. Задатак СЛАП Координатора је да мигриране податке о пројектима провери и ажурира у складу са инструкцијама из упитника и тренутним стањем пројектно-техничке документације. Нови секторски упитници су једноставнији за попуњавање иако садрже додатна питања која нису била садржана у претходном Документу о профилу пројекта (*Project Profile Document- PPD*). У складу са Инструкцијама из дела 1, такође је неопходно уз одговоре на питања из Упитника приложити адекватну документацију. У супротном пројекат неће бити објављен тј. видљив за друге кориснике односно донаторе.

Обука везана за коришћење СЛАП ИС: СКГО ће наставити у сарадњи са министарствима и уз подршку различитих донаторских програма да организује обуке за СЛАП Координаторе и друге кориснике. За попуњавање нових СЛАП упитника, СКГО планира да у периоду од 30. јануара до 4. фебруара у просторијама Тренинг центра СКГО у Београду организује обуке по принципу *open days* на основу заинтересованости општина и градова.